

Besluit

Besluit strekkende tot het verlenen van accreditatie aan de opleiding wo-onderzoeksmaster Oudheidstudies (research) van de Universiteit Leiden

Gegevens

datum	Naam instelling	: Universiteit Leiden
30 april 2015	Naam opleiding	: wo-onderzoeksmaster Oudheidstudies (research) (120 ECTS)
onderwerp	Datum aanvraag	: 28 augustus 2014
Definitief besluit	Variant opleiding	: voltijd
accreditatie	Locatie opleiding	: Leiden
wo-onderzoeksmaster	Datum hoorzitting	: 20 november 2014
Oudheidstudies (research)	Datum KNAW-advies	: 13 februari 2015
Universiteit Leiden (003274)	Instellingstoets kwaliteitszorg	: ja, positief besluit van 2 juli 2013
Uw kenmerk		
2014/33233		
ons kenmerk	Beoordelingskader	
NVAO/20151300/ND	Beoordelingskader beperkte opleidingsbeoordeling onderzoeksmasters van 22 november 2011.	
Bijlage(n)		
2		

Bevindingen

De NVAO stelt vast dat in het KNAW-advies deugdelijk en kenbaar is gemotiveerd op welke gronden de commissie de kwaliteit van de opleiding voldoende heeft bevonden.

Advies van de KNAW-commissie

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties

De Faculteit der Geesteswetenschappen van de Universiteit Leiden biedt negen onderzoeksmasteropleidingen aan. De opleiding Oudheidstudies (research) biedt studenten zowel een brede als diepgaande kennis van talen, teksten en culturen uit de antieke wereld van het Middellandse Zeegebied en het Nabije Oosten. Studenten kiezen uit vier afstudeerrichtingen: Assyriology; Classics; Egyptology; en Hebrew and Aramaic Studies. In september 2014 konden studenten voor de laatste maal met de specialisatie Ancient Judaism and Early Christianity aanvangen.

De commissie stelt vast dat de eindtermen van alle gevisiteerde onderzoeksmasters opgebouwd zijn volgens het stramien van de Dublin descriptor. Die eindtermen beogen de kennis, het begrip en de academische en professionele vaardigheden van studenten te verbreden en te verdiepen, en hen te trainen in wetenschappelijke methodes. Voor de opleiding Oudheidstudies (research) gaat het in totaal om dertien algemene

Pagina 2 van 9 eindkwalificaties en een per afstudeerrichting verschillend aantal domeinspecifieke eindtermen. In de algemene eindtermen komen alle Dublin descriptoren aan bod; er wordt verwezen naar de verschillende componenten van wetenschappelijk onderzoek en naar de interdisciplinaire aspecten van de opleiding en haar specialisaties. De domeinspecifieke eindtermen gaan over te verwerven en toe te passen kennis en vaardigheden binnen de specialisatie. Kennis van de doeltaal (Akkadisch, Sumerisch, Grieks, Latijn, Egyptisch, Hebreeuws, Aramees, enz.) speelt binnen de eindtermen van elke specialisatie een belangrijke rol.

Uit de benchmarking in de Kritische Reflectie blijkt dat de opleiding Oudheidstudies (research) zich onderscheidt door de breedte van het bestudeerde cultuurgebied en door de multidisciplinaire invalshoek. De opleiding geeft aan dat in vergelijking met andere onderzoeksmasters in binnen- en buitenland de gemeenschappelijke basis van het Leidse programma - waar elementen uit de vier specialisaties aan bod komen - redelijk uniek is.

De commissie is van mening dat de doelstelling van de opleiding helder is en tegemoet komt aan wat van een onderzoeksmasteropleiding verwacht mag worden. De beoogde eindkwalificaties van de opleiding dekken bovendien het masterniveau adequaat af en voldoen aan de eisen van vakgenoten en het beroepenveld voor een opleiding binnen dit domein. Vanuit internationaal perspectief zijn de eindtermen volgens de commissie voldoende actueel. Tenslotte acht de commissie de doelstellingen toereikend om een promotietraject te kunnen starten en te volbrengen. De commissie stelt wel vast – en geeft als aandachtspunt mee - dat de eindtermen van de opleiding Oudheidstudies (research) onvoldoende refereren aan niet-academische functies en vaardigheden op de onderzoekgerelateerde arbeidsmarkt buiten het academische werkveld.

Het geheel overziende beoordeelt de commissie Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties, als voldoende.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

Programma

Het onderzoeksmasterprogramma Oudheidstudies (research) (120 EC) beslaat vier semesters en gaat tweemaal per jaar van start. Het curriculum bestaat uit twee 'common courses' (20 EC), een scriptie-traject (40 EC) en 'track electives' (60 EC). De common courses in het eerste en tweede jaar zijn complementair - de ene is cultuurhistorisch en de andere literatuurwetenschappelijk - en geven de opleiding samenhang: colleges worden verzorgd door docenten uit alle tracks die het overkoepelende thema vanuit het perspectief van de eigen specialisatie behandelen. De keuzevakken per specialisatie worden voornamelijk tijdens het eerste jaar aangeboden en richten zich ook op zowel literatuurwetenschappelijke (lezen en interpreteren van antieke teksten in de originele taal) als cultuurhistorische aspecten (economie, religie, filosofie, wetenschap). Het scriptie-traject vindt plaats tijdens het tweede jaar en bestaat uit een individueel werkstuk, een inhoudelijke verdiepingmodule, en gemeenschappelijke werkcolleges rond onderzoeksvoorstel, onderzoeksvraag en presentatie van het onderzoek. Een deel van het programma Egyptologie vindt plaats in Egypte, bij het Nederlands-Vlaams Instituut in Caïro.

De commissie is van mening dat het programma van de opleiding Oudheidstudies (research) op dit moment efficiënt is opgebouwd en apprecieert de inspanningen van de opleidingsverantwoordelijken om de verschillende specialisaties via de common courses en

Pagina 3 van 9 het scriptie-seminar te verbinden tot een samenhangend programma. De commissie constateert dat studenten tevreden zijn met de inhoud en de vormgeving van de opleidingsonderdelen: het programma biedt hen een breed en interdisciplinair perspectief dat voldoende ruimte en keuze laat om een curriculum samen te stellen dat aan de eigen wensen voor specialisatie tegemoet komt. De studenten gaven ook aan dat de interactie en het groepsgevoel dat ontstaat tijdens de common courses op informele wijze wordt uitgebouwd in de gemeenschappelijke bibliotheek.

Volgens de commissie is de aanpak van het scriptie-traject redelijk uniek. Studenten zijn opgetogen met de werkcolleges waarin ze leren hun onderzoeksvoorstel voor de scriptie op te stellen volgens de regels van een PhD-voorstel. Gezien de beperkte studentenaantallen worden bepaalde cursussen taalverwerving ook aangeboden aan een groep van gevorderde bachelorstudenten, reguliere- en researchmasterstudenten en PhD-studenten. De commissie heeft begrip voor de praktisch-logistieke aspecten van deze aanpak en stelt vast dat binnen die cursussen voldoende differentiatie is naar beoogde leerdoelen en dat de aanwezigheid van verschillende doelgroepen ook formeel is afgedekt via de cursuscodes.

Docenten en onderzoeksomgeving

De docenten van de opleiding Oudheidstudies (research) zijn verbonden aan verschillende instituten, zoals area studies (LIAS), history (LUIH) en arts in society (LUCAS). Deze instituten zijn gevisiteerd in 2012. De commissie stelt vast dat de voor deze opleiding relevante onderzoeksprogramma's een voldoende score hebben behaald, waarbij de kwaliteit van het programma 'Classics and Ancient Civilizations' in positieve zin opvalt.

De docent-studentratio voor de opleiding Oudheidstudies (research) bedraagt 1:8. De studenten zijn tevreden over de inhoudelijke en onderwijskundige expertise van de docenten, alsook over hun vaardigheden als begeleider en beschikbaarheid. Uit de bestudeerde CV's blijkt volgens de commissie dat alle docenten van de opleiding over voldoende disciplinaire onderwijs- en onderzoeksexpertise beschikken, waarbij het sterke track record op het vlak van onderwijs en onderzoek van de docenten binnen de specialisatie 'Classics and Ancient Civilizations' bijzonder in het oog springt.

Volgens de commissie zorgen de docenten voor voldoende interactie tussen hun onderzoeksactiviteiten en het onderwijs dat ze binnen de researchmaster aanbieden. Bovendien worden studenten actief betrokken bij de onderzoeksgroepen van het instituut en kunnen zij deelnemen aan conferenties en studiedagen. De commissie heeft vastgesteld dat studenten de onderzoekers als rolmodellen beschouwen en dit een meerwaarde vinden van de opleiding.

Instream en rendement

De onderzoeksmaster Oudheidstudies (research) wordt sinds 2010 aangeboden en kent een jaarlijkse instroom tussen 5 en 15 studenten; sommige studenten zijn ingeschreven voor twee of drie afstudeerrichtingen. Aspirant-studenten kunnen zich aanmelden indien zij beschikken over een academisch bachelordiploma en voldoen aan de specifieke inhoudelijke eisen per specialisatie. Studenten dienen met name een goede taalvaardigheid te hebben in de taal/talen binnen hun specialisatie. De selectie gebeurt op basis van een uitgebreide online aanvraagprocedure, die ook motivatie- en aanbevelingsbrieven omvat, bewijs van adequate beheersing van het Engels en een overzicht van de behaalde resultaten tijdens de vooropleiding. De toelatingscommissie is verantwoordelijk voor de

Pagina 4 van 9 definitieve selectie: ze ziet deze opleiding als een excellentietraject voor topstudenten en selecteert daarom streng.

De commissie stelt vast dat de strenge selectieprocedure leidt tot een erg beperkte instroom van excellente studenten. Ze geeft de opleiding ter overweging om de instroom – met name waar het gaat om het niveau van taalvaardigheid – te verlichten. Omwille van de strenge eisen dient de opleiding op dit moment vaak kwalitatief sterke kandidaten te weigeren omdat zij in hun vooropleiding in het buitenland minder aandacht hebben besteed aan taalverwerving. De opleidingsverantwoordelijken gaven aan dat studenten die bij aanvang niet aan alle strenge eisen voldoen, zich kunnen inschrijven voor de reguliere masteropleiding en alsnog de mogelijkheid hebben om door te stromen naar de research master. Volgens de opleiding is het ook zaak de onderzoeksmaster bij binnenlandse bachelorstudenten onder de aandacht te brengen: deze kiezen vaak voor de reguliere master omdat ze worden afgeschrikt door het excellentietraject van de tweejarige onderzoeksvariant.

Het studierendement van de onderzoeksmaster Oudheidstudies (research) is laag: het rendement voor de cohorten 2010 en 2011 bedraagt 40% na twee jaar, terwijl 53% van het cohort 2010 na drie jaar de opleiding heeft afgerond. Volgens de opleiding vormt het scriptie-traject als zodanig geen obstakel voor een tijdig afstuderen; studenten geven bovendien aan dat de vroege opstart van de scriptie en de inrichting van het scriptie-seminar bijdragen aan de efficiëntie van het traject. Niettemin stelt de commissie vast dat bijna elke student een specifieke reden heeft om de studie niet tijdig af te ronden: sommigen hebben een baan in het onderwijs en doen de opleiding in deeltijd; anderen zijn ingeschreven voor verschillende tracks; nog andere studenten nemen extra vakken op of maken uitgebreidere eindwerken in de hoop op een (betere) carrière na de studie; tenslotte zijn er studenten die door het tijdstip van een voor hen zeer relevante stage het programma niet binnen de voorziene tijd afronden. De opleiding beschouwt deze extra studietijd niet als problematisch, terwijl de commissie in de zwakke rendementscijfers een teken ziet van beperkte sturing door het management. Het moet voor studenten duidelijk zijn dat voor alle betrokkenen bij de opleiding de norm is dat studenten afstuderen in de nominale studieduur; verwacht kan worden dat daarvan een positief effect op het rendement zal uitgaan.

De commissie heeft voorbeelden van goede en minder goede praktijk gezien bij de ontwikkeling van cursusmateriaal en (scriptie)beoordeling. Heel wat goede praktijken zijn het resultaat van individuele initiatieven van bereidwillige docenten. Wanneer er binnen de opleiding of de faculteit afspraken gemaakt zijn rond deze goede praktijken, worden die echter niet altijd nageleefd omdat ze niet afdwingbaar zijn binnen de huidige structuren en procedures. De commissie raadt dan ook aan om de bestaande modellen van goede praktijk opleidingsbreed en zelfs faculteitsbreed ingang te doen vinden.

Samenvattend is de commissie van mening dat de onderwijsleeromgeving van de onderzoeksmasteropleiding Oudheidstudies (research) voldoende is uitgebouwd en dat enkele componenten binnen de track Classics zelfs het predicaat goed verdienen. Dit positieve oordeel laat onverlet dat de commissie enkele aanbevelingen heeft gedaan op punten die minder goed uit de verf komen of nadrukkelijk meer aandacht verdienen.

Het geheel overziende beoordeelt de commissie Standaard 2: Onderwijsleeromgeving, als voldoende.

De Faculteit der Geesteswetenschappen beschikt sinds 2013 over een toetskader waarin alle afspraken ten aanzien van toetsbeleid zijn vastgelegd, zoals de constructie, afname, beoordeling, archivering en kwaliteitsborging van toetsen, en de deskundigheidsbevordering van docenten. De examencommissie is verantwoordelijk voor het bewaken van de kwaliteit van de toetsing. De opleiding Oudheidstudies (research) hanteert een systeem van toetsing en beoordeling waarmee vastgesteld kan worden of studenten de kennis en vaardigheden van een bepaald vak hebben verworven en daarmee voldoen aan de eindkwalificaties die eraan verbonden zijn. De toetsvormen worden gekozen in functie van de werkvormen en de leerdoelen van de cursus. Studenten gaven aan dat zij tijdig en adequaat geïnformeerd worden over toetsvormen en –criteria. De commissie waardeert dit.

De masterscriptie is een individueel wetenschappelijk eindwerkstuk dat verslag doet van een zelfstandig uitgevoerd onderzoek. Voor de beoordeling van het eindniveau van de opleiding heeft de commissie vier scripties en de bijbehorende beoordelingsformulieren bestudeerd. De commissie is van oordeel dat alle scripties van goede tot zeer goede kwaliteit zijn maar kon zich niet vinden in de cijfers die toegekend werden aan twee werkstukken met een bijzonder hoge score. De beoordelingsformulieren zijn goed maar worden niet altijd even uitvoerig ingevuld. De argumentatie voor het eindoordeel is in die gevallen niet voldoende navolgbaar.

De commissie stelt vast dat tot voor kort de toetsing binnen de gevisiteerde onderzoeksmasteropleidingen weinig systematisch was vormgegeven, maar oordeelt dat op dit ogenblik de verschillende opleidingen inclusief Oudheidstudies (research) aan een inhaalbeweging bezig zijn. Ook al liet de kleinschaligheid van de opleiding voldoende informele sturing toe, dan nog zijn de recente ontwikkelingen van het grootste belang om naar een helder en consistent toetssysteem te evolueren. Elementen die volgens de commissie binnen de nieuwe toetssystematiek nadrukkelijk meer aandacht vereisen, zijn een systematische kwalitatieve feedback op scripties en een borging van de kwaliteit van toetsbeoordelingen.

De commissie constateert dat de (streng geselecteerde) instromers erin slagen op excellente wijze de opleiding af te ronden. Het is volgens de commissie haalbaar om dit programma ook open te stellen voor kwalitatief sterke studenten die over minder dan het vooropgezette niveau van doeltaalkennis beschikken. Deze studenten zullen wellicht niet met dezelfde excellente scores afstuderen, maar zijn volgens de commissie wel in staat om de beoogde eindkwalificaties te bereiken.

Volgens de Kritische Reflectie worden studenten opgeleid tot volwaardige academici en zijn afgestudeerden zowel toegerust voor een promotietraject als voor onderzoeksposities buiten de academische wereld. Meer dan de helft van de afgestudeerden stroomt door naar een PhD-traject. De commissie stelt met genoeg vast dat alumni uit deze Leidse onderzoeksmaster in verhouding vaker als onderzoeker aan de slag zijn, niet alleen binnen de eigen instelling maar ook in het buitenland (Oxford, Cambridge, Berlijn, Leipzig, Edinburgh, Austin). Andere studenten vinden in de meeste gevallen aansluiting op de arbeidsmarkt buiten het academische werkveld. De commissie is wel van mening dat de opleiding de studenten betere begeleiding kan bieden met het oog op de vormgeving van de toekomstige onderzoekgerelateerde carrière, bijvoorbeeld door studenten in contact te brengen met alumni die dat traject hebben bewandeld en met andere professionele en

Pagina 6 van 9 academische 'rolmodellen'. Die aandacht voor de aansluiting / voorbereiding op de niet-academische onderzoekgerelateerde arbeidsmarkt vormt volgens de commissie een te verwerven leerdoel c.q. eindterm die op zijn beurt getoetst moet worden. Samenvattend is de commissie van mening dat het gerealiseerde eindniveau van de opleiding Oudheidstudies (research) ruim aan de maat is, maar dat het toetsstelsel meer aandacht verdient aangezien het op onderdelen nog in de kinderschoenen staat.

Het geheel overziende beoordeelt de commissie Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties, als voldoende.

Advies

De commissie is op basis van het aanvraagdossier, de bestudeerde scripties, de antwoorden op de door haar gestelde vragen en de hoorzitting, positief over de aanvraag.

De beoogde eindkwalificaties (standaard 1) en de onderwijsleeromgeving (standaard 2) heeft de commissie als voldoende beoordeeld, evenals de toetsing en de gerealiseerde eindkwalificaties (standaard 3).

Concluderend is de commissie van oordeel dat de opleiding wo-onderzoeksmaster Oudheidstudies (research) voldoet aan de door de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie gestelde eisen aan onderzoeksmasters, zoals neergelegd in het 'Beoordelingskader onderzoeksmasters' van 22 november 2011.

De commissie kwalificeert de kwaliteit van de opleiding als voldoende.

Aanbevelingen

De NVAO onderschrijft de aanbevelingen van de commissie.

Ingevolge het bepaalde in artikel 5a.10, derde lid, van de WHW heeft de NVAO het college van bestuur van de Universiteit Leiden te Leiden in de gelegenheid gesteld zijn zienswijze op het voornemen tot besluit van 16 maart 2015 naar voren te brengen. Van deze gelegenheid is geen gebruik gemaakt.

De NVAO besluit accreditatie te verlenen aan de wo-onderzoeksmaster Oudheidstudies (research) (120 ECTS; variant: voltijd; locatie: Leiden) van de Universiteit Leiden te Leiden. De NVAO beoordeelt de kwaliteit van de opleiding als voldoende.

Dit besluit treedt in werking op 30 april 2015 en is van kracht tot en met 29 april 2021.

Den Haag, 30 april 2015

De NVAO
Voor deze:

Dr. A.H. Flierman
(voorzitter)

Ann Demeulemeester
Vicevoorzitter

Tegen dit besluit kan op grond van het bepaalde in de Algemene wet bestuursrecht door een belanghebbende bezwaar worden gemaakt bij de NVAO. De termijn voor het indienen van bezwaar bedraagt zes weken.

Onderwerp	Standaard	Beoordeling door het KNAW-Commissie
		<i>voltijd</i>
1. Beoogde eindkwalificaties	De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen	V
2. Onderwijsleeromgeving	Het programma, het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren	V
3. Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing en toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd	V
Eindoordeel		V

De standaarden krijgen het oordeel onvoldoende, voldoende, goed of excellent. Het eindoordeel over de opleiding als geheel wordt op dezelfde schaal gegeven.

De KNAW-commissie bestaat uit:

- Prof. dr. M.J.B. Stokhof (voorzitter), hoogleraar Taalfilosofie aan de Universiteit van Amsterdam;
- prof. dr. M.B.H. Everaert (vice-voorzitter), hoogleraar Taalwetenschap aan de Universiteit Utrecht;
- Prof. dr. I. Bertels, docent Architectuurgeschiedenis en Monumentenzorg aan de Vrije Universiteit Brussel;
- Prof. dr. J.W. Bertens (adviserend lid), hoogleraar Intellectuele en Literaire Geschiedenis van de Twintigste Eeuw aan de Universiteit Utrecht;
- Prof. dr. R.B. ter Haar Romeny (adviserend lid), hoogleraar Oude Geschiedenis van het Middellandse Zeegebied en het Midden Oosten aan de Vrije Universiteit Amsterdam;
- P. Sperber MSc (student-lid), promovendus Filosofie aan de Universiteit Utrecht;
- J.W. Hengstmengel MA, MSc (student-lid), PhD-student Wijsbegeerte aan de Erasmus Universiteit Rotterdam.

Vanwege zijn betrokkenheid bij de Universiteit Leiden heeft prof. ter Haar Romeny niet deelgenomen aan de behandeling van de aanvraag. De leden Bertels en Sperber hebben niet deelgenomen aan de hoorzitting maar zijn wel betrokken geweest bij de behandeling van de aanvraag en de totstandkoming van het advies.

Het panel werd ondersteund door M. Delmartino, MA, secretaris (gecertificeerd).